

ČESKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z
Ústavního soudu

J m é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl dne 25. ledna 2011 v senátu složeném z předsedy Jiřího Nykodýma a soudců Stanislava Balíka a Elišky Wagnerové (soudce zpravodaj) ve věci ústavní stížnosti stěžovatele **L. K.**, bytem Stašov 50, 267 51 Stašov, zastoupeného Mgr. et Mgr. Alenou Vlachovou, advokátkou, se sídlem Husova 242/9, 110 00 Praha 1, proti výroku II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2010 sp. zn. 55 Co 297/2010 a návrhu na přiznání náhrady nákladů řízení před Ústavním soudem, za účasti Městského soudu v Praze jako účastníka řízení, se souhlasem účastníků řízení bez ústního jednání,

t a k t o :

- I. Výrokem II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2010 sp. zn. 55 Co 297/2010 byla porušena základní práva stěžovatele garantovaná čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.**
- II. Výrok II. a III. tohoto usnesení se proto r u š í .**
- III. Městský soud v Praze je povinen zaplatit stěžovateli k rukám Mgr. et Mgr. Aleny Vlachové, advokátky, se sídlem Husova 242/9, Praha 1, na náhradě nákladů řízení před Ústavním soudem 5 760 Kč, a to do 3 dnů od doručení tohoto nálezu.**

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Ústavní stížností podanou k poštovní přepravě dne 11. 11. 2010 a doručenou Ústavnímu soudu dne 12. 11. 2010, tedy podanou ve lhůtě 60 dnů od doručení napadeného rozhodnutí [ust. § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“)], se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví uvedených výroků rozhodnutí Městského soudu v Praze s tvrzením, že jimi byla porušena jeho základní práva garantovaná v čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítané porušení svých práv spatřoval v tom, že městský soud při interpretaci a aplikaci příslušných ustanovení obecně závazných

předpisů postupoval libovolně, svévolně a v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, když při stanovení náhrady nákladů řízení vybočil z pravidel upravujících občanské soudní řízení, kdy odůvodnění rozhodnutí není v souladu s obsahem soudního spisu, úvaha soudu je nevěrohodná, nelogická, nemá oporu v návrzích a podáních stěžovatele a není řádně odůvodněna.

3. Konkrétně, k výroku III. napadeného usnesení, uvedl stěžovatel, že z důvodu „*přibližně polovičního úspěchu ve věci*“ nebyla soudem žádnému účastníku přiznána náhrada nákladů odvolacího řízení, a to přesto, že odvolací soud dospěl ke správnému závěru – „*[o]dvolací soud shledal procesní zavinění zastavení exekuce na straně oprávněného, jenž navrhnul exekuci na základě vadných exekučních titulů, které sám vydal, a které byly po nařízení exekuce pro nezákonnost Rozhodčím orgánem VZP ČR zrušeny.*“ Napadený výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení je tak v příkrém rozporu s průběhem a výsledkem daného řízení a není řádně odůvodněn [v této souvislosti odkázal stěžovatel na nálezy sp. zn. I. ÚS 142/06 ze dne 26. 10. 2006 (N 195/43 SbNU 199), nález sp. zn. IV. ÚS 2513/09 ze dne 2. 2. 2010, nález sp. zn. II. ÚS 314/05 ze dne 18. 4. 2006 (N 86/41 SbNU 115), nález sp. zn. I. ÚS 257/05 ze dne 20. 12. 2005 (N 231/39 SbNU 449) a další (všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>)]. K výroku II. napadeného usnesení uvedl stěžovatel, že mu nebyla přiznána náhrada za daň z přidané hodnoty s odůvodněním, že „*advokát povinného nepředložil soudu osvědčení o registraci plátce DPH,*“ což je v přímém rozporu s obsahem soudního spisu, když stěžovatel opakovaně žádal soud o přiznání daně z přidané hodnoty (stěžovatel odkázal na nález sp. zn. II. ÚS 314/05) a již k podání ze dne 30. 4. 2008 přiložil kopii osvědčení advokáta o registraci k dani z přidané hodnoty. Stěžovatel dále napadá i výši jemu přiznané náhrady nákladů řízení před nalézacím soudem, když ta byla odvolacím soudem nesprávně vyměřena s odůvodněním, že „*povinný si zvolil právní zastoupení až ve stádiu zastavení exekuce.*“ Dle stěžovatele si ten však zvolil právní zastoupení již dne 26. 4. 2008, tedy v době, kdy exekuce byla zastavena pouze částečně, což ostatně dokládá i závěr odvolacího soudu, který v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že „*shledal odvolání povinného zcela důvodným pokud jde o náklady exekučního řízení, pro něž je exekuce stále v běhu*“ [viz závěry nálezu sp. zn. III. ÚS 3270/07 ze dne 17. 9. 2008 (N 154/50 SbNU 361)]. Stěžovatel je pak toho názoru, že bez ohledu na výše uvedené, okolnosti případu [viz nálezy Ústavního soudu ve věci stěžovatele sp. zn. II. ÚS 1038/08 ze dne 8. 7. 2008 (N 127/50 SbNU 111) a sp. zn. III. ÚS 2979/09 ze dne 13. 5. 2010] odůvodňují postup dle ust. § 151 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“).

4. Proto, s ohledem na výše uvedené, stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud v záhlaví citované výroky rozhodnutí Městského soudu v Praze svým nálezem zrušil. Stěžovatel závěrem vyjádřil přesvědčení, že vzhledem k průběhu celého řízení je namísto aplikovat ust. § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu a přiznat mu vůči Městskému soudu v Praze náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem v celkové výši 5 760 Kč.

5. Ústavní soud vyzval účastníka řízení, aby se vyjádřil k ústavní stížnosti. Městský soud v Praze prostřednictvím příslušné předsedkyně senátu 55 Co JUDr. Zory Musilové plně odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí s tím, že považuje ústavní stížnost za nedůvodnou. Ústavní soud dále vyzval vedlejšího účastníka k vyjádření se ve stanovené lhůtě k ústavní stížnosti s poučením, že neobdrží-li Ústavní soud v určené lhůtě předmětné vyjádření, bude mít za to, že se postavení vedlejšího účastníka vzdal

(ust. § 28 odst. 2 zákona o Ústavním soudu). Vedlejší účastník se ve stanovené lhůtě nevyjádřil, tedy se svého účastenství na řízení vzdal.

6. Podle ust. § 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu může Ústavní soud se souhlasem účastníků upustit od ústního jednání, nelze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci. Účastníci souhlas poskytl a od ústního jednání bylo upuštěno.

II.

7. Ústavní soud si k posouzení námitek a tvrzení stěžovatele rovněž vyžádal spis Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 66 Nc 20846/2007, z něhož zjistil následující, pro řízení o ústavní stížnosti rozhodující skutečnosti. Ústavní soud předesílá, že nerekapituluje průběh celého řízení, když ten je účastníkům znám, nadto jeho podstatné části jsou již obsaženy v narativní části nálezů sp. zn. II. ÚS 1038/08 a sp. zn. III. ÚS 2979/09, a to zejména ve vztahu k nákladům soudního exekutora.

8. Návrhem ze dne 26. 3. 2007 se oprávněná (Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, dále jen „VZP“) domáhala vůči stěžovateli nařízení exekuce k uspokojení pohledávky v celkové výši 70 212 Kč, a to na základě platebních výměrů č. 4440513357 ze dne 21. 9. 2005 a č. 2140513356 ze dne 21. 9. 2005, které měly být dle vyjádření oprávněné doručeny stěžovateli veřejnou vyhláškou dne 18. 10. 2005. Usnesením ze dne 11. 4. 2007 č. j. 66 Nc 20846/2007-3 nařídil Obvodní soud pro Prahu 4 exekuci na majetek povinného a zároveň jejím provedením pověřil soudního exekutora JUDr. J. P., Ph.D. Podáním ze dne 16. 7. 2007 (č. l. 6) oznámila oprávněná soudu, že stěžovatel v plné výši uhradil předmětnou pohledávku a z tohoto důvodu navrhla podle ust. § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zastavení výkonu rozhodnutí. Podáním ze dne 18. 7. 2007 (č. l. 8) oznámil stěžovatel soudu uhrazení předmětné pohledávky a sdělil novou adresu pro doručování. Výše uvedené zopakoval stěžovatel v podání ze dne 8. 8. 2007 (č. l. 9), kde nadto zpochybnil vykonatelnost předmětných exekučních titulů a v podání ze dne 23. 8. 2007 (č. l. 18 a 28), kde nadto navrhl odložení exekuce do doby zastavení exekučního řízení, když spornou zůstala otázka odměny exekutora. V odůvodnění usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 10. 2007 č. j. 55 Co 379/2007-25 byl obvodní soud „vyzván“ k rozhodnutí o návrhu oprávněné na zastavení exekuce, když „*povinný po podání návrhu předmětnou pohledávku v plné výši uhradil.*“ Usnesením ze dne 19. 11. 2007 č. j. 66 Nc 20846/2007-45 na návrh oprávněné zastavil obvodní soud předmětnou exekuci pro částku 70 212 Kč, kdy nadále jejím předmětem zůstaly náklady exekuce. Návrhem ze dne 21. 12. 2007 (č. l. 55) se stěžovatel domáhal dle ust. § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. zastavení exekuce, když uvedl, že předmětné exekuční tituly byly rozhodnutím Rozhodčího orgánu VZP ze dne 5. 9. 2007 č. j. 10786, 10787/07/Be zrušeny (pozn. právní moc dne 18. 12. 2007). Usnesením ze dne 7. 1. 2008 č. j. 66 Nc 20846/2007-61 odložil obvodní soud dle ust. § 266 odst. 2 o. s. ř. provedení exekuce do pravomocného skončení řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce, když uvedl, že vzhledem k tvrzení stěžovatele o zrušení exekučních titulů lze očekávat, že exekuční řízení bude zastaveno. Usnesení obvodního soudu ze dne 19. 11. 2007 a 7. 1. 2008 byla stěžovateli doručena až dne 27. 2. 2008, neboť obvodní soud, i přes opakovaně stěžovatelem určenou adresu pro doručování a ve spise založený výpis z Centrální evidence obyvatel ze dne 19. 12. 2007 (č. l. 54), chybně doručoval stěžovateli na adresu uvedenou v návrhu na nařízení exekuce. Podáním ze dne 30. 4. 2008 (č. l. 68) stěžovatel, již právně zastoupen na základě plné moci ze dne 26. 4. 2008 Mgr. Michalem Vepřkem opakovaně navrhl zastavení exekuce dle ust. § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a zároveň mimo jiné požadoval náhradu nákladů řízení

ve výši 12 162 Kč včetně DPH, když jako důkaz označil „*Kopii osvědčení advokáta o registraci k dani z přidané hodnoty*“ (pozn. ve spise nezaložena). Dlužno dodat, že stěžovatel ve všech svých podáních upozorňoval soud na ust. § 269 odst. 1 o. s. ř., tedy že soud zastaví nařízený výkon rozhodnutí i bez návrhu.

9. Usnesením ze dne 13. 5. 2008 č. j. 66 Nc 20846/2007-73 zamítl obvodní soud návrh stěžovatele na zastavení exekuce a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění tohoto usnesení uvedl, že vzhledem k zániku pověření exekutora vymožením pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce k datu 3. 3. 2008, čímž exekuce skončila, nezbylo než návrhy stěžovatele na zastavení exekuce ze dne 8. 8. 2007, 23. 8. 2007 a 21. 12. 2007 zamítnout. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání (č. l. 94), ve kterém zpochybnil závěr obvodního soudu o skončení exekuce vymožením ke dni 3. 3. 2008, když akcentoval především důvod pro zastavení exekuce dle ust. § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř., tedy následné zrušení exekučních titulů. Na nákladech nalézacího a odvolacího řízení pak stěžovatel požadoval celkovou částku ve výši 23 966 Kč včetně DPH. Ve vyjádření k odvolání stěžovatele (č. l. 124) uvedla oprávněná, že „*veškerá odvolání a soudní řízení jsou vedena povinným ve věci zastavení exekuce a především úhrady nákladů exekuce, kdy se různými námitkami dopracoval až k částce 7 735 Kč. Oprávněný přistupoval k požadavkům povinného s nadstandardní vstřícností, vrátil povinnému uhrazenou pohledávku v plné výši a postupoval vždy v souladu se zákony a dle rozhodnutí soudu. Povinný svými nadbytečnými podáními prodlužuje řízení, ačkoliv, jak sám uvedl, na úhradu pohledávky oprávněného se musel zadlužit, ale na právní zastoupení finančními prostředky disponuje. Oprávněný svým jednáním rozhodně nezavdal příčinu k podání návrhu na odvolání povinným a vzhledem k tomu, že je povinen ze zákona vymáhat pohledávky vůči plátcí pojistného na veřejné zdravotní pojištění a nevznikly mu žádné náklady řízení, navrhuje, aby náhrada nákladů řízení nebyla přiznána žádnému z účastníků řízení.*“

10. Ústavní stížností napadeným usnesením ze dne 30. 8. 2010 sp. zn. 55 Co 297/2010 Městský soud v Praze usnesení soudu I. stupně, pokud jím byl zamítnut návrh stěžovatele na zastavení exekuce pro pohledávku oprávněné ve výši 70 212 Kč potvrdil, pokud jím byl zamítnut návrh stěžovatele na zastavení exekuce pro náklady oprávněné a náklady exekuce změnil tak, že v tomto rozsahu exekuci zastavil. Výrokem II. přiznal stěžovateli vůči oprávněné na nákladech exekučního řízení před soudem I. stupně částku ve výši 4 600 Kč. Výrokem III. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení a výrokem IV. pak uložil oprávněné zaplatit soudnímu exekutorovi náhradu nákladů exekuce ve výši 7 800 Kč. K potvrzující části výroku I. uvedl odvolací soud, že v tomto rozsahu byla exekuce již zastavena usnesením soudu I. stupně, které nabylo právní moci dne 14. 3. 2008; „*z logiky věci vyplývá, že v tomto rozsahu ji opětovně zastavit nelze, byť by povinným uplatněný důvod pro tento postup byl dán. Odvolací soud proto usnesení soudu I. stupně ve výroku I. v uvedeném rozsahu potvrdil ..., byť z jiných důvodů.*“ Ve zbytku výroku I. pak odvolací soud shledal odvolání stěžovatele zcela důvodným pokud jde o náklady exekučního řízení, pro něž je exekuce dosud v běhu, když exekuční tituly, na základě kterých oprávněná exekuci navrhla, byly „*po nařízení exekuce zrušeny ..., což zakládá důvod dle ust. § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. k tomu, aby exekuce byla zcela zastavena.*“ K výroku IV. uvedl odvolací soud, že shledal procesní zavinění zastavení exekuce na straně oprávněné, která navrhla exekuci na základě vadných exekučních titulů, které sama vydala, a které byly po nařízení exekuce pro nezákonnost zrušeny. K výroku II. uvedl odvolací soud,

že náklady v řízení před soudem I. stupně byly stěžovateli přiznány dle ust. § 12 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (sic!, správně vyhlášky č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů) ve výši 4 600 Kč, neboť si stěžovatel zvolil právní zastoupení až ve stádiu zastavení exekuce; náhrada za daň z přidané hodnoty přiznána nebyla, neboť advokát povinného nepředložil soudu osvědčení o registraci plátce DPH. K výroku III. uvedl městský soud, že v odvolacím řízení měl každý z účastníků úspěch přibližně poloviční, a proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

11. Na č. l. 186 je dále založeno neodeslané vyjádření (viz referát na č. l. 200) obvodního soudu ze dne 25. 2. 2010 k ústavní stížnosti stěžovatele vedené pod sp. zn. III. ÚS 2979/09, ve kterém soud uvedl: „*[j]e pravdou, že v řízení vznikly průtahy ..., a to s ohledem na skutečnost, že spis byl omylem založen mezi již skončené exekuční věci. Pokud jde o tvrzení stěžovatele, týkající se jeho „Stížnosti na průtahy“ a „Návrhu na určení lhůty,“ k těmto se nemohu vyjádřit, neboť ani jedna z těchto písemností není v soudním spise založena.*“ Na č. l. 209 je založeno „Vyjádření předsedkyně senátu k návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu ze dne 7. 9. 2009 povinného L. K.“ ze dne 9. 6. 2010, ve kterém je uvedeno: „*[p]ředmětný návrh na určení lhůty bohužel nebyl do spisu založen v době jeho sepsání (tj. v září 2009) a nepodařilo se dohledat ani jeho originál, do spisu byla založena kopie tohoto podání až dne 9. 6. 2010, kdy byl doručen do datové schránky soudu.*“ V nálezu sp. zn. III. ÚS 2979/09 k tomu uvedl Ústavní soud, „*že v dané věci využil stěžovatel všechny procesní prostředky, které mu právní řád poskytoval, aby čelil pokračující nečinnosti Obvodního soudu pro Prahu 4 ve své věci. Navzdory podané stížnosti na průtahy v řízení předsedovi obvodního soudu a následnému návrhu na určení procesní lhůty dle § 174a zákona o soudech a soudcích zůstal však obvodní soud v dané věci zcela pasivní. Stejný postoj jako ke stěžovateli zaujal ostatně soud posléze i ve vztahu k Ústavnímu soudu, jehož opakované výzvy a žádosti nereflektoval rovněž. Časový aspekt - doba nečinnosti obvodního soudu - jde-li o nečinnost ve vztahu k procesním úkonům stěžovatele učiněným dne 6. 6. 2008 (podané odvolání), resp. 6. 10. 2008 (podané námítky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce), existenci relevantních průtahů dokumentuje více než přesvědčivě, a nikterak se nenaznačuje, že mohly být ovlivněny jednáním stěžovatele, stejně jako to, že by délka "řízení" korespondovala jeho složitosti*“ (bod 29).

12. Jako přílohy nyní projednávané ústavní stížnosti předložil stěžovatel kopii osvědčení o registraci plátce DPH spolu s dodejkou ze dne 2. 5. 2008; oznámení o převzetí právního zastoupení stěžovatele Mgr. et Mgr. Alenou Vlachovou (včetně plné moci a osvědčení o registraci plátce DPH) spolu s dodejkou ze dne 21. 4. 2009, přičemž ani jedno z těchto podání se ve spise nenachází, když soudy obou stupňů po celou dobu řízení vedly jako právního zástupce stěžovatele Mgr. Michala Vepřka.

III.

13. Poté, co Ústavní soud konstatoval, že ústavní stížnost je přípustná (ust. § 75 odst. 1 *a contrario* zákona o Ústavním soudu), je podána včas a splňuje ostatní náležitosti vyžadované zákonem [ust. § 30 odst. 1, ust. § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu], přistoupil k jejímu meritornímu projednání, přičemž dospěl k závěru, že je důvodná.

14. Úkolem Ústavního soudu je jen ochrana ústavnosti, a nikoliv kontrola „běžné“ zákonnosti (čl. 83 Ústavy České republiky). Ústavní soud není povolán k přezkumu správnosti aplikace „jednoduchého“ práva. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li pravomocným rozhodnutím těchto orgánů veřejné moci porušena stěžovatelova základní práva či svobody chráněné ústavním pořádkem České republiky, protože základní práva a svobody vymezují nejen rámec normativního obsahu aplikovaných právních norem, nýbrž také rámec jejich ústavně konformní interpretace a aplikace.

15. S ohledem na tyto postuláty je proto zásadně výlučnou doménou obecných soudů posuzovat úspěch stran řízení ve věci a podle toho rozhodovat o nákladech řízení. Ústavní soud není oprávněn v detailech přezkoumávat každé jednotlivé rozhodnutí obecných soudů o nákladech řízení. To neplatí pouze tehdy, pokud by došlo v rozhodnutí obecného soudu k procesnímu excesu, který by neměl toliko povahu běžného porušení podústavního práva, jehož náprava není s ohledem na shora uvedené principy úkolem Ústavního soudu, nýbrž by měl charakter extrémního rozporu s principy spravedlnosti [obdobně např. nález sp. zn. III. ÚS 607/04 ze dne 16. 2. 2006 (N 39/40 SbNU 325) či nález sp. zn. I. ÚS 142/06 ze dne 26. 10. 2006)]. Jak Ústavní soud ve své judikatuře rozvedl, rozhodování o nákladech soudního řízení je integrální součástí soudního řízení jako celku. Požadavek přesvědčivého a transparentního odůvodnění soudního rozhodnutí je podle judikatury Ústavního soudu významnou pojistkou proti libovůli při výkonu veřejné moci a vztahuje se i k odůvodnění výroku o nákladech řízení. Ústavní soud obecné soudy upozornil, že i výrok o nákladech řízení musí být odůvodněn, přičemž soud nesmí jen formálně odkázat na příslušná ustanovení soudního řádu, aniž by současně zhodnotil a vysvětlil, v čem je spatřován úspěch či neúspěch ve sporu a v jakém rozsahu [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 170/99 ze dne 22. 6. 2000 (N 96/18 SbNU 339), nález sp. zn. II. ÚS 444/01 ze dne 30. 10. 2001 (N 163/24 SbNU 197)].

16. Z ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu lze jednoznačně vyvodit, že rozhodování o nákladech soudního řízení je integrální součástí soudního řízení jako celku. Pokud tedy obecný soud rozhodne o náhradě nákladů řízení v rozporu s průběhem řízení a s výrokem ve věci, je nutno to označit za postup, který porušuje principy práva na spravedlivý proces z hlediska čl. 36 odst. 1 Listiny [např. nález sp. zn. III. ÚS 455/01 ze dne 2. 5. 2002 (N 57/26 SbNU 113) či nález sp. zn. I. ÚS 653/03 ze dne 12. 5. 2004 (N 69/33 SbNU 189)]. Hlavní zásadou, která ovládá rozhodování o nákladech řízení, je zásada úspěchu ve věci. Ústavní soud již k této otázce judikoval, že poměřovat úspěch a neúspěch ve věci nelze jen tím, jak bylo o konkrétním návrhu rozhodnuto, ale je třeba jej posuzovat v širších souvislostech. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 1/04 ze dne 13. 1. 2005 (N 8/36 SbNU 75) Ústavní soud zdůraznil, že ani rozhodování o nákladech řízení nesmí být jen mechanickým posuzováním výsledků sporu bez komplexního zhodnocení rozhodnutí v meritu věci. Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení má být zřejmým a logickým ukončením celého soudního řízení (nález sp. zn. I. ÚS 257/05 ze dne 20. 12. 2005).

17. Legitimní očekávání ve smyslu ustanovení čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) je nejen podle judikatury Ústavního soudu [např. nálezy ve věcech sp. zn. Pl. ÚS 2/02 ze dne 9. 3. 2004 (N 35/32 SbNU 331; 278/2004 Sb.), sp. zn. IV. ÚS 525/02 ze dne 11. 11. 2003 (N 131/31 SbNU 173)], ale i judikatury Evropského soudu pro lidská práva

(např. rozhodnutí ve věcech *Beyeler proti Itálii* ze dne 5. 1. 2000, *Zwierzynski proti Polsku* ze dne 16. 6. 2001], integrální součástí ochrany majetkových práv. Dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (např. rozhodnutí ve věci *Broniowski proti Polsku* ze dne 22. 6. 2004) pojem "majetek" ve smyslu čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě má autonomní rozsah, který není omezen na konstituované vlastnictví hmotného jmění a není závislý na formální kvalifikaci vnitrostátního práva. Pro účely tohoto ustanovení jsou za "majetková práva", resp. "majetek" také považována další práva a zájmy tvořící aktiva (např. pohledávky), na základě jejichž existence může stěžovatel tvrdit, že na jejich splnění má přinejmenším legitimní očekávání (*ésperance legitime/legitimate expectation*). Ochrana legitimního očekávání, jakožto integrální součástí základního práva podle čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě by měla nalézt reflexi v jednotlivých normách jednoduchého práva, resp. v jejich výkladu, který podávají obecné soudy, jež jsou k ochraně základních práv zavázány ustanovením čl. 4 Ústavy České republiky. Proto musí být přijat takový výklad, který šetří smysl a podstatu základního práva legitimního očekávání. Jinak řečeno, „*legitimní očekávání nepůsobí bezprostředně mezi subjekty občanskoprávních vztahů, nýbrž jde o ústavním pořádkem jednotlivcům garantované základní právo, které v daném případě působí ve vztahu jednotlivce vůči obecným soudům, tj. státní moci. Soudy jsou pak zavázány (čl. 4 Ústavy ČR) poskytovat tomuto základnímu právu ochranu cestou interpretace a aplikace příslušných norem jednoduchého práva*“ (viz nálezn. sp. zn. I. ÚS 2278/10).

IV.

18. K výroku II. napadeného usnesení odvolacího soudu uvádí Ústavní soud, že závěr o aplikaci ust. §12 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 484/2000 Sb. (bod 10, „*stěžovatel si zvolil právní zastoupení až ve stádiu zastavení exekuce*“) je nedostatečně odůvodněn, když odvolací soud tautologií (pozn. předpoklad je zároveň závěrem) cituje pouze zákonné ustanovení (bod 15); nadto je vnitřně rozporný se zbytkem odůvodnění rozhodnutí, když odvolací soud sám uvádí, že exekuční řízení je stále v běhu pro jeho náklady (viz též argumentace v odůvodnění usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 25. 5. 2010 č. 1. 66 Nc 20846/2007-182, kde je uvedeno: „*[s]tejně tak nemohlo být překážkou rozhodování exekutora ani usnesení o částečném zastavení exekuce, neboť toto nevedlo k úplnému zastavení exekuce jak dovozuje povinný, ale naopak předmětem exekuce zůstaly právě jen náklady exekučního řízení.*“). Odvolací soud dále nezdůvodnil přiznání pouze dvou režijních paušálů, když z obsahu spisu plyne, že právní zástupce stěžovatele ve věci činil další podstatné úkony (bod 11). V tomto rozsahu tak napadený výrok neodpovídá kautelám řádného odůvodnění rozhodnutí tak, jak je shora uvedeno (bod 15).

19. Co se týče stěžovatelovy námitky stran nepřiznání daně z přidané hodnoty, považuje Ústavní soud za nezbytné upozornit obecné soudy na to, že již od 1. 5. 2004 platilo, že k nákladům řízení patří rovněž částka odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování a z náhrad odvést podle zvláštního právního předpisu (ust. § 137 odst. 3 o. s. ř.). Byť se s účinností od 1. 4. 2006 změnilo označení této složky nákladů řízení, její smysl a účel zůstal stejný, totiž zvýšení odměny za zastupování a náhrad plátcům daně z přidané hodnoty o částku, odpovídající výši procentní sazby této daně (viz Bureš, J., Drápal, L. Krčmář, Z. a kol.: *Občanský soudní řád*. Komentář - I. díl, Praha: C.H. Beck, 2006, s. 633). S ohledem na znění zákona a obsah svých podání (body 8, 9 a 12) mohl stěžovatel oprávněně očekávat, že mu náhrada za daň bude ze strany soudu přiznána [tvrzení soudu o tom, že stěžovatel nepředložil osvědčení o registraci plátce DPH se vzhledem k výše uvedenému (bod 11

a 12) jeví jako liché]. Nestalo-li se tak, nezbyvá Ústavnímu soudu než konstatovat nerespektování stěžovatelova základního práva na legitimní očekávání (bod 17, obdobně viz nálezn sp. zn. I. ÚS 2278/10).

20. K výroku III. napadeného usnesení odvolacího soudu uvádí Ústavní soud, že v předmětné věci – posuzováno z hlediska materiální spravedlnosti – měl stěžovatel plný úspěch ve věci, když pro následné zrušení exekučních titulů byla exekuce v celém rozsahu zastavena. Nesmyslný a vadný postup nalézacího soudu, který stěžovatele dostal do procesní slepé uličky, pak odvolací soud nevzal v potaz, když zcela mechanicky aplikoval procesní předpis, aniž by skutečně zohlednil, byť je sám v odůvodnění explicitně zmiňuje, důvody vedoucí k zastavení exekuce a v rozporu s průběhem a výsledkem řízení nepřiznal stěžovateli právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Nalézací soud, který částečně zastavil exekuci pro zaplacení předmětné částky (bod 8) nesprávným postupem doručoval toto usnesení stěžovateli více než tři měsíce, kdy v mezidobí stěžovatel i oprávněná opakovali své návrhy na úplné zastavení exekuce. Minimálně od prosince 2007 pak bylo obvodnímu soudu známo, že exekuční tituly, pro něž byla exekuce nařízena, byly zrušeny. Byť nalézací soud z tohoto důvodu odložil provedení výkonu rozhodnutí, sám zcela nesmyslně rozhodoval dne 13. 5. 2008 o návrzích stěžovatele na zastavení exekuce ze dne 8. 8. 2007, 23. 8. 2007 a 21. 12. 2007 (tedy podaných před tím, než bylo stěžovateli vůbec doručeno usnesení o částečném zastavení exekuce), které zamítl. Městský soud, na základě odvolání stěžovatele, musel korigovat jak výrok tak i odůvodnění usnesení nalézacího soudu, když „potvrzená“ část výroku byla zcela chybně odůvodněna a část výroku byla vadná, včetně výroku o nákladech řízení. Byť je pravdou, že formálně vzato, byla exekuce pro částku 70 212 Kč již pravomocně zastavena a nebylo tak možno ji zastavit opětovně (bod 10), měl odvolací soud při stanovení povinnosti k náhradě nákladů odvolacího řízení vzít v úvahu následující okolnosti (je s podivem, že odvolací soud většinu z nich sám v odůvodnění rozhodnutí uvádí): stěžovatel měl plný úspěch ve věci; exekuce byla částečně zastavena pro zaplacení, když následně byly exekuční tituly zrušeny, exekuce tak byla nařízena na základě vadných exekučních titulů, vydaných samotnou oprávněnou; nalézací soud konal vadně, když rozhodoval o návrzích stěžovatele z doby, kdy mu usnesení o částečném zastavení nebylo známo; nalézací soud nekonal, když sám v souladu s ust. § 268 odst. 1 písm. b) ve spojení s ust. § 269 odst. 1 o. s. ř. nezastavil řízení ihned, když se dozvěděl o zrušení exekučních titulů; na základě odvolání stěžovatele došlo k celkové změně napadeného rozhodnutí. Rozhodnutí městského soudu o nákladech odvolacího řízení tak sice formálně odpovídá výroku v meritu věci, je však v příkrém rozporu s průběhem a výsledkem řízení a jako takové porušuje principy práva stěžovatele na spravedlivý proces z hlediska čl. 36 odst. 1 Listiny (bod 16). Ústavní soud dodává, že při svých shora uvedených úvahách vážil i ochranu práv oprávněné, nicméně to byla právě ona, která vydala vadné exekuční tituly, pro které navrhla nařízení výkonu rozhodnutí (srov. též vyjádření oprávněné, bod 9). Na druhou stranu konal-li by obvodní soud včas a řádně dle jejích sdělení a návrhů, tedy v době, kdy stěžovatel po zrušení exekučních titulů nebyl ještě více než 4 měsíce právně zastoupen a tudíž mu žádné náklady nevznikly, nebyla by zavázána k povinnosti hradit náklady exekučního řízení stěžovatele; právní řád však oprávněné poskytuje procesní možnosti řešení vzniklé situace.

21. Vzhledem ke skutečnosti, že Ústavní soud již potřetí v téže věci rozhoduje nálezem a městský soud svým postupem znovu zasáhl do ústavně zaručených práv stěžovatele,

je výjimečná aplikace ustanovení ust. § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu v posuzované věci namíste. Proto Ústavní soud tímto náleženem přiznal stěžovateli náhradu nákladů řízení, vzniklých v řízení před Ústavním soudem. Celková výše náhrady nákladů řízení sestává z úhrady odměny za zastupování advokátem v rozsahu dvou úkonů právní služby po 2 100 Kč podle ust. § 9 odst. 3 písm. g) ve spojení s ust. § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“) a z paušální částky náhrady hotových výdajů za dva úkony právní služby po 300 Kč podle ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu a 20 % daně z přidané hodnoty z uvedených částek. Lhůta určená účastníkovi řízení k zaplacení nákladů řízení byla stanovena podle ust. § 160 odst. 1 o. s. ř., v souladu s ustanovením ust. § 63 zákona o Ústavním soudu.

22. Z tohoto důvodu Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl podle ust. § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a napadené usnesení Městského soudu v Praze ve výroku uvedeném rozsahu podle ust. § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 25. ledna 2011

Jiří Nykodým
předseda senátu